

NOORSOOTÖÖ KUTSEALA KIRJELDUS

*Haridusministeeriumi noortetalituse töörühma
koostatud*

*kirjeldus noorsootöö kutseala sisust,
põhimõtetest ja nõudmistest kutseala
tegutsevatele töötajatele.*

Oktoober 2002

Sissejuhatus

Noorsoopoliitika ja noorsootöö Eestis on käesolevaks ajaks jõudnud arengutasandile, kus on olemas

- õiguslik alus ja formaal-juriidiline raamistik noorsootöö toimimiseks, sh. ka noorsootöö ja selle sisu ja valdkondade määratlus;
- riiklik kontseptsioon noorsootöö arengust;
- noorsootöö korraldajad ja tegijad;
- noorsootöö teostamise keskkond.

Tegutsevad noorteühingud, luuakse ja arendatakse noorsootööasutusi, noorsootöö on kujunemas loomulikuks osaks kohalike omavalitsuste arengukavades ja eelarvetes, moodustuvad erinevate tasandite noorsootöö korraldajate ja institutsioonide koostöökogud (Eesti Noorsoonõunike Ühendus, Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus, Eesti Huvialajuhtide Liit, Eesti Noorteühenduste Liit jt.)

Vaadeldes noorsootöö arengut ja probleemistikku ning noorsootöö põhimõtete määratlusi ja nende rakendamist, joonistub välja järgnev vajaduste kogum:

- on vaja täpsemat ja sisulisemat kirjeldust, missugused on põhimõtted noorsootöös;

- on vajalik kirjeldada mille alusel hinnatakse noorsootöö vastavust noorsootöö põhimõtetele;
- on vaja kirjeldada, mida tähendab "hea tase", "kvaliteet" noorsootöös;
- on vaja selget kirjeldust, missugust tööd ja käitumist oodatakse töötajalt vastavalt noorsootöö põhimõtetele;
- on vaja selget ja täpset määratlust - kes on noorsootöötaja ja mis on noorsootöö teostamise keskkond;
- on vaja selgust - mida peab oskama, teadma noorsootöötaja.

2002. aasta aprillis moodustati Haridusministeeriumi noortetalituse juures töörühm koosseisus Anzori Barkalaja, Priit Laanoja, Kristjan Pomm, Toomas Ponkin, Luule Press, Tiiu Rahuoja, Maie Reiman, Mart Saar, Maria Savisaar, Ülo Vooglaid ja Anne Kivimäe, kelle eesmärgiks sai töötada välja noorsootöö kutseala kirjelduse eelnõu, mis saaks aluseks avalikule arutlusele noorsootöötaja kutseala eetika ja kutsestandardi osas. Avaliku diskussiooni avaürituseks kujuneb Eesti II Noorsootöö Foorum ja sellele eelnev konverents "Koolitus noorsootöö kvaliteedi tagajana". Käesolev eelnõu ongi töörühma töö tulemus.

Noorsootöö kutseala kirjeldus püüdleb selgete, lihtsate ja üheselt mõistetavate määratluste poole, kirjeldades noorsootöö kutseala sisu, põhimõtteid ja nõudmisi kutseala töötajatele. Kirjeldus koosneb kolmest osast:

- **noorsootöö kutseala** kirjeldab noorsootööd kui tegevusvaldkonda - selle eesmärgi, missiooni ja korraldust konkreetsete määratluste ja põhimõtete kaudu;
- **noorsootöö kutseala eetika** kirjeldab eetilisi põhimõtteid, mis on kvaliteetse noorsootöö aluseks, määratledes noorsootöö kutseala eetika põhiteesid kahes osas: noore suhtes ja noorsootöö teostamise keskkonna suhtes;
- **noorsootöö kutsekirjeldus** kirjeldab kutseala võtmetegevusi ning nende teostamiseks vajalikke teadmisi ja oskusi kolmel tasemel: alg-, kesk- ja kõrgtase.

Noorsootöö kutseala kirjelduse eelnõu on avatud ning arenev materjal, mis on ühelt poolt aluseks arutlustele ja diskussioonidele kutseala määratluste üle, teisalt aga võimaldab kutsealal tegutsevatel institutsioonidel ja töötajatel kaalutleda oma organisatsiooni või isiku poolt noorsootöös rakendatavate väärtushinnangute ning valikute üle. Noorsootöö kutseala kirjeldus on raam, millele saab üles ehitada mitmeid noorsootöö valdkonna olulisi dokumente (kutsestandardid, õppekavad, asutuse või ühingu eetikakoodeksid, koolitusstrateegiad jpm).

Noorsootöö kutseala

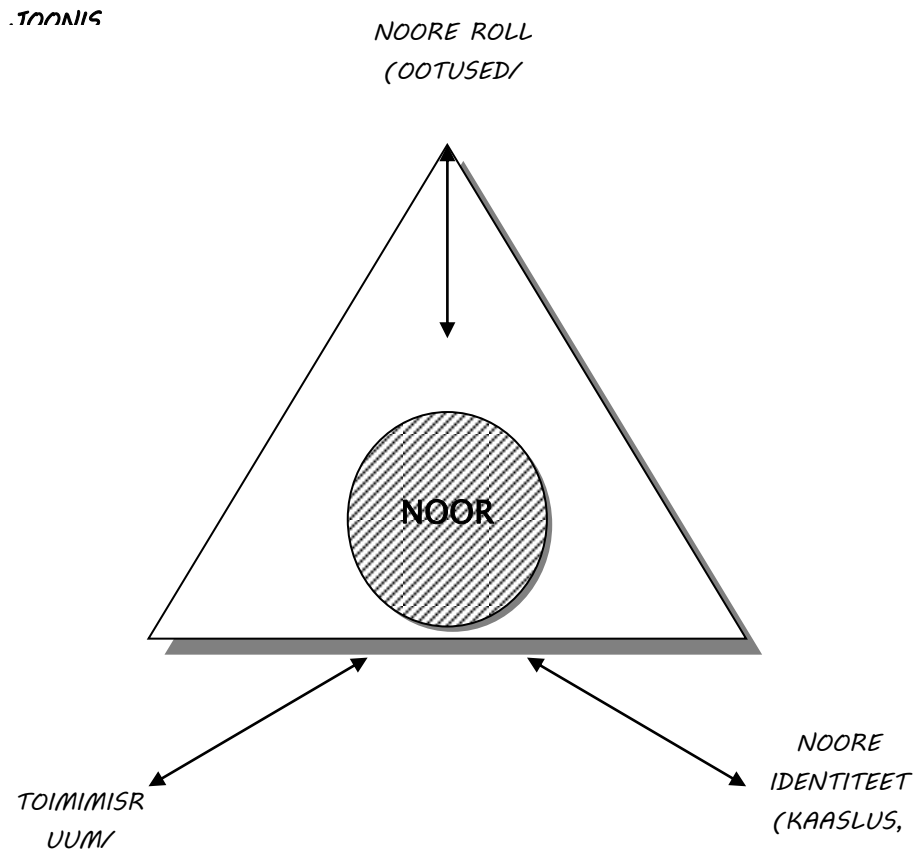
Noorsootöö on noortele arendavaks tegevuseks tingimuste loomine, mis võimaldab neil oma vaba tahte alusel tegutseda väljaspool perekonda tasemeõpet ja tööd. (Noorsootööseadus)

Kutseala on samalaadsetel tööülesannetel ja tegevustel põhinev tegevusvaldkond. (Kutseseadus)

Noorsootöö kutseala sisu.

1. *Noorsootöö kutseala on tegevusvaldkond, mis loob noorele tingimused personaalseks (isiksuslikuks) ja sotsiaalseks arenguks läbi uute teadmiste ja oskuste omandamise mitte-formaalse õppimise keskkonnas.*
2. *Noorsootöö missiooniks on luua eeldusi ja toetada noore kujunemist hästi toimetulevaks ühiskonnaliikmeks. Noorsootöö loob tingimused ja kättesaadavad võimalused noore enesemääratluseks, eneseharimiseks, eneseteostuseks ja eneseväärikuse kujunemiseks. Noorsootöö aitab kujundada noore eetilisi tõekspidamisi, kodanikutunnet, austust teiste kultuuride vastu.*
3. *Noorsootöö aitab noorel õppida iseenda, teiste ja ümbritseva ühiskonna kohta kavandatud ja kavandamata tegevuste kaudu. Noorsootöö taotleb noorte kaasatust ühiskonnakorralduses, innustab noori võtma vastustust ja tegema teadikke otsuseid oma elu, väärtushinnangute ja ühiskonna arengu osas.*

4. Noorsootöö püüab saavutada tasakaalu noorele suunatud ootuste, tema eluolu mõjutava toimimisruumi ning suhete mõjutuste osas.

Noorsootöö loob noorele nn tasakaalu-ala (triibutatud), kus erinevad mõjutegurid saavutavad oma optimaalse seisundi noore isiksuse arengu jaoks. Analüüsides ja hinnates noore olukorda on võimalik suunata noorsootöö tähelepanu ühele või teisele mõjutegurile, mis - olles liiga suur või väike - viib seisundi tasakaalust välja.

5. Noorsootöö algab seal, kus on noored oma vaadete, arvamuste ja huvidega. Noorsootöö lähtub noorest ja tema vajadustest. Kuid noorsootöö ei lõpe seal - professionaalse suhtluse, kaudu, mis põhineb usaldusel ja austusel ning noorte elu tegelikkuse mõistmisel, innustavad noorsootöötajad noori järele mõtlema oma eelarvamuste ja tõekspidamiste osas, oma tegude ja nende tagajärgede osas. Nad toetavad noorte koostööd rõhutades omakultuuri tähtsust, austades ning väärtustades erinevust ja omapära.

6. **Noorsootöö toimib** üldises kultuuriruumis, on selle osa ja kujundaja noorte kultuurikandjate kujundamise kaudu. **Noorsootöö subjektiks** on 7-26 aastane ühiskonnaliige ning tema valmisolekuga orienteeruda, otsustada ning oma otsustele tuginedes tegutseda õigesti ja moraalselt iseenda ja ümbritseva ühiskonna suhtes.

Noorsootöö korraldus.

1. Noorsootöö ja selle korraldus põhineb noorte tegelikel huvidel ja vajadustel, on vabatahtlik ning kaasab noori tegevuse kavandamisesse ja korraldamisesse.
2. Noorsootööd teostatakse **erinevates situatsioonides ja kohtades** kasutades erinevaid meetodeid ning seades eesmärgiks tagada noorsootöö toimumine noore elukohale võimalikult lähedal.
 - *Noorteühingud* on mittetulundusühinguna registreeritud juriidilised isikud. Võimalikud on ka mitteformaalsed noortegrupid. Noorteühingud tegutsevad põhimõttel, milles ühingu eesmärgid ja tegevus on määratletud liikmete ühisotsustega. Noorteühingud tegelevad ühes või mitmes noorsootöö valdkonnas tulenevalt oma liikmete otsustest. Noorteühingud võivad omada omaette kontorit, noorsootööasutust (näiteks noortekeskus, noortelaagrit jm) või noorteklubi, palgata töötajaid. Suurem osa noorsootööst noorteühingutes teostatakse siiski vabatahtlikkuse põhimõttel.
 - *Noortekeskuste* tegevust korraldavad kohalikud omavalitsused või mittetulundusühingud. Noortekeskused võivad olla erinevad – alates avatud noorsootöö põhimõttel tegutsevatest keskustest suuremates asutustes või hoonetes (nt kultuurimajad, üldhariduskoolid, korterelamud jt) kuni kohaliku omavalituse territooriumil noorsootööd korraldavate, ainult selleks otstarbeks eraldatud hoonetega keskusteni. Noortekeskustes korraldatakse noorsootööd

mitmes noorsootöö valdkonnas (nt avatud noorsootöö, info, nõustamine, huvialaringid jt), või keskendutakse ühele kindlale valdkonnale (nt avatud noorsootöö, erinoorsootöö jt).

- *Huvialakoolid* tegutsevad noorsootöö formaalsemas osas pakkudes noortele õppekava alusel erineval tasemel huvialaharidust. Pakutava huvialahariduse liike on erinevaid: sport, muusika, kunst, tants, draama, loodus, käsitöö, tehnika jpt. Huvialakoolid võivad samuti korraldada avatud noorsootööd, infot, nõustamist.
- *Üldhariduskoolides* teostav noorsootöö põhineb tunnivälisel tegevusel ja on korraldatud koolis tegutseva huvialajuhi ja kooli õpilasomavalitsuse poolt. Noorsootöö sisuks koolis on huvialaharidus, erinoorsootöö, noorsoo-osalus, teavitamine jt.
- *Programmid ja projektid* võivad olla teostatud erinevates kohtades ja nende meetodid on samuti erinevad. Levinud on mitmesugused noorsoovahetused, üritused, kampaaniad ja aktsioonid projektidena, noorteühingu, noortelaagri, noortekeskuse, huvialakooli põhitegevusele suunatud programmid.

3. Noorsootöö vajab eesmärgipärast planeerimist, regulaarset analüüsi ja hindamist. Noorte osalus, tulemuste tase, mitteformaalse hariduse kvaliteet ja juhtimise ning korralduse kvaliteet on näitajad noorsootöö kvaliteedi hindamisel. **Noorsootöö efektiivsus ja kvaliteet** sõltub noorsootöötaja professionaalsusest.

4. Noorsootöötaja vastutustundlik **noorsootöö põhimõtete ja eesmärkide** järgimine on võtmeks tulemusliku noorsootöö teostamisel. Noorte elu tegelikkuse mõistmine, kohalike olude tundmine, olukorra hindamine ja sobivate hariduslike meetodite valik kuuluvad oskuste juurde, mida noorsootöötaja oma töös rakendab.

5. **Noorsootöötajad** täidavad erinevaid rolle sõltuvalt noorsootöö teostamise kohast, situatsioonist, sihtgrupist ning eesmärgist. Need rollid sisaldavad otsest tööd individuaalselt noorega ja noortegruppidega, programmide ja projektide planeerimist ja hindamist, kaastöötajate juhtimist, hoonete, seadmete hooldamist, koostööd teiste valdkondade spetsialistide, vanemate ja huvigruppidega. Noorsootöötaja roll ja töömeetodid sõltuvad olulisel määral noorsootöö teostamise kohast. Huvialakoolides tegutsevad erinevate erialade spetsialistid, kes on täiendavalt omandanud noorsootööalased teadmised. Noortekeskuses tegutsevad noorsootöötajad omavad sh mitmeid teadmisi töötajate juhtimisel, rahaliste vahendite ja hoonete haldamisel. Üldhariduskoolides töötavad noorsootöötajad – huvialajuhid – on keskendunud kas noorsootöö korraldamisele või praktilisele teostamisele sõltuvalt kooli arengukava vajadustest ja tingimustest.

Noorsootöö kutseala eetika

Eetika põhiküsimuseks on vastuolu ületamine väljasignaliseeritud eesmärkide ning tegelike eesmärkide vahel. Selle vastuolu süvapõhjused võivad olla omakasupüüdlilikud arusaamad tõest ja valest, aga ka puudulik enesetunnetus ja -analüüs. Eetilise vastuolu ületamise juures on abiks moraal ja esteetika.

Eetika, moraal ja esteetika on reaalses elus omavahel tihedalt läbi põimunud, ning on siinkohal käsitletavat noorsootöötaja kutseala eetika põhiteeside tervikliku alusena.

1. Eetilised küsimused kerkivad noorsootöös sageli. Kuidas peaks talitama konkreetsetes situatsioonides, missugune on õige käitumine noore, noorsootöö, ühiskonna suhtes üldiselt. Eetilistel kaalutlustel põhineb otsus parima lahenduse või tegutsemise meetodi leidmiseks nii noore ja tema eluga seonduvate probleemide osas kui ka noorsootöö ja selle teostamise keskkonna osas. Oluline on erinevate huvide ja vastuolude eetiline hindamine, millest tuleneva eest võtab otsustaja ka vastutuse. Noorsootöötajad on sageli olukorras, kus huvigruppe on palju: noor, lapsevanemad, organisatsioon, kus noorsootöötaja tegutseb – nimetades vaid üksikuid. Erinevate probleemide puhul on huvid sageli vastuolulised ning otsuse langetamist ei toeta pikaajalised tavad, selgepiirilised tegutsemismallid vmt, samas on tagajärjed sageli väga mõjukad. Kuna probleemid ja nende osalised on erinevad, ei ole võimalik luua mudelit mistahes probleemi lahendamiseks kõikides ettetulevates olukordades, küll aga on võimalik kirjeldada eetilisi põhimõtteid, millele saab tugineda lahenduse valik.

2. Noorsootöö kutseala eetika põhiteesid lähtuvad noorsootöö missioonist ja põhimõtetest, kaitsevad noorsootööd halvatasemelise teostuse ja ebaprofessionaalsete tegijate eest ning toetavad praktikuid nende töös. Noorsootöö kutseala eetika põhiteesid määratlevad põhimõtted, mille järgimine on kvaliteetse noorsootöö

aluseks. Läbi põhiteeside on kirjeldatud hea tava töös noortega ning noorsootöö teostamise keskkonna kujundamisel. Tegemist on baasiga, millele tuginedes erinevad ühingud ja organisatsioonid saavad kujundada ja formuleerida oma eetika- või käitumiskodeksid.

3. Noorsootöö kutsealal tegutsevad spetsialistid, nende professionaalsus ning käitumine määratleb ühelt poolt teostatava noorsootöö kvaliteedi, teisalt ka noorsootöö maine. On oluline, et noorsootöötajate käitumine järgib kindlat standardit, mis tagab

- efektiivse noorsootöö teostuse;
- usalduse noore ja noorsootöötaja vahel;
- usalduse noorsootööga seotud asutuste, ühingute, koolide, lapsevanemate ja noorte vahel;
- veendumuse, et noorsootöö võimaldab noorel endal õppida vastu võtma moraalseid otsuseid ja tegutseda nendest lähtuvalt.

4. Noorsootöö kutseala eetika vajalikkuse põhjendus

- Noorsootöö kutseala eetika põhiteesid loovad kutsealal tegutsevatele inimestele võimaluse saada tuge oma otsustes ja valikutes.
- Põhiteesid juhivad noorsootöötajate tähelepanu eetilise kaalutluse tähtsusele noorsootöö erinevates olukordades
- Põhiteesid loovad toetuspunkti, mille alusel hinnata olukorda ja selle üle järele mõelda ning otsus teha.
- Põhiteesid võimaldavad õigustada oma otsuseid.
- Põhiteesid võimaldavad käituda väarikalt ja vastutusrikkalt noorsootöö kutsealal oma kohustustest ja vastutusalast lähtudes.

5. Noorsootöö kutseala eetika põhiteesid puudutavad kõiki isikuid ja organisatsioone, kes tegutsevad noorsootöö valdkonnas – nii vahetult noorega töötavaid spetsialiste kui nende tegevust koordineerivaid ja suunavaid spetsialiste. Seega on oluline mõista termini “noorsootöötaja” all kõiki noorsootöö kutsealal

tegutsevaid spetsialiste sõltumata nende organisatsioonist, tööandjast või palgast.

6. Noorsootöö kutseala eetika põhiteesid on kirjeldatud kahes osas:

- Eetika põhiteesid noore suhtes – st rakendatavad vahetul suhtlemisel noorega.
- Eetika põhiteesid noorsootöö keskkonna suhtes – st rakendatavad noorsootöö teostamise meetodite, koha ning atmosfääri loomisel.

Eetika põhiteesid noore suhtes.

1. Noorsootöötaja on aus ja avatud noorsootöö eesmärkide ja meetodite osas.

Oma töös noorsootöötaja seega:

- tagab noortele ligipääsu informatsioonile, mille alusel noor on võimeline tegema teadlikke valikuid noorsootöö tegevustes osalemise suhtes aga ka oma elu suhtes üldiselt;
- tegutseb avatult, selgitades ning põhjendades noorele teostatavate tegevuste eesmärke ning kasutatavate meetodite valikut ja ning võimaldab noorel anda tagasisidet;
- tegutseb läbipaistvalt ning põhjendatult mõistes vajadust ja kohustust anda aru oma tegevusest noorele, aga ka noore vanematele või hooldajatele, tööandjatele, rahastajatele ja laiemale avalikkusele.

2. Noorsootöötaja kohtleb noori võrdselt suhtudes noore arvamustesse ja maailmapilti lugupidamise ja sallivusega.

Oma töös noorsootöötaja seega:

- püüab mõista noore elu tegelikkust, selle kujunemist ja mõjutegureid; suhtub empaatiaga noore seisukohtadesse; on salliv erinevuste suhtes ning innustab noori sallivusele ja vastastikusele lugupidamisele.
- peab oluliseks iga noore arvamust ja ei alaväärista oma käitumisega ühegi noore arvamust sõltumata noore vanusest, soost, rahvusest, religioonist, võimetest ja isikuomadustest.
- toetab ja austab noorte õigust teha iseseisvaid otsuseid ja valikuid.
- käsitleb noore arvamusi ja seisukohti lähtudes konfidentsiaalsuse põhimõttest, kasutades talle usaldatud informatsiooni vaid eesmärgil, milleks see talle usaldati. Konfidentsiaalsuse põhimõtte eiramine on vajalik juhul kui noorsootöötaja hinnangul on olemas selge oht noorele, teistele isikutele või ühiskonnale üldiselt.

3. Noorsootöötaja lähtub töös noorega võrdväärse partnerluse põhimõttest, noorsootöö ja selle korralduse põhimõtetest.

Oma töös noorsootöötaja seega:

- Kaasab noori otsuste tegemisse ja soodustab noorte omavahelist koostööd.
- Innustab noori omaalgatusele ning püüdleb kõigi noorte kaasamise poole, eriti majanduslikel, geograafilistel, rahvuslikel või tervislikest iseärasustest tulenevatel põhjustel vähem võimalusi omavate noorte kaasamisele.
- Rakendab Eesti Noorsootöö Kontseptsioonis määratletud noorsootöö ja noorsootöö korralduse põhimõtteid.

4. Noorsootöötaja on huvitatud noore arvamustest, ideedest, maailmavaatest so noorest.

Oma töös noorsootöötaja seega:

- lähtub oma töömeetodite, tegevuste ja eesmärkide valikul noorte olukorrast, nende huvidest ja vajadustest;
- pühendab aega ja tähelepanu noorte elu tegelikkuse tundmaõppimisele; on kursis noorte hoiakute ja probleemidega, ühiskonna tendentsidega noorte suhtes ning kohalike oludega;
- on informeeritud hoiakutest ja põhiprobleemidest Euroopa ja muu maailma noorte elus, noortepoliitikas ja noorsootöös.

Eetika põhiteesid noorsootöö keskkonna suhtes

1. Noorsootöö teostamise keskkond on noore poolt aktsepteeritav ning soodustab mitteformaalset õppimist.

Oma töös noorsootöötaja seega:

- *teostab noorsootööd keskkonnas, mis on noorele vastuvõetav;*
- *loob noorsootöö teostamiseks sellise keskkonna, mis on ligipääsetav ja kättesaadav noorele, pidades eriti silmas majanduslikel, geograafilistel, rahvuslikel või tervislikest iseärasustest tulenevatel põhjustel vähem võimalusi omavate noorte vajadusi;*
- *pöörab tähelepanu sellele, et tegevused, sh ka noore poolt algatatud tegevused, võimaldaksid noorel omandada uusi teadmisi, oskusi, kogemusi ja nendest õppida ning tagab võimalused selle teadvustamiseks.*

2. Noorsootöö teostus ja keskkond on turvaline, kvaliteetne, mitmekesine, uuenduslik, uute (lisa)väärtuste loomisele suunatud.

Oma töös noorsootöötaja seega:

- *lähtub sotsiaalse võrdsuse, elukestva õppimise ning edasisidestusoskuse (perspektiivitunde) arendamise ja rakendamise põhimõtetest, arendades ka enda teadmisi ja oskusi;*
- *kujundab noorsootöö keskkonda tervikliku maailmavaate ja vastutustundliku rollitaju baasil;*
- *otsib tagasisidet ja hinnangut töö kvaliteedi osas tegevustes osalejatelt ja kolleegidelt ning uuendab pidevalt oma oskusi ja teadmisi;*
- *mõistab, millal on vajalikud täiendavad teadmised ja oskused ning otsib võimalusi koolituseks;*
- *võtab vastutuse või osaleb ainult sellistes tegevustes, milleks tal on vajalikud teadmised, oskused ja õigus;*
- *otsib aktiivselt võimalusi koostööks kolleegidega ja teiste valdkondade spetsialistidega.*

3. Eetilised kaalutlused on rakendatavad noorsootöö keskkonnas ning järjekindlalt aktuaalsed.

Oma töös noorsootöötaja seega:

- *peab oluliseks, et kolleegid ja organisatsioon oleksid kursis ja juhinduksid oma tegevuses noorsootöö kutseala eetika põhiteesidest;*
- *pöörab tähelepanu ning teeb ettepanekuid muuta kas kolleegide või organisatsiooni tegutsemist ning poliitikat, mis on vastuolus käesolevate teesidega.*

Noorsootöö kutsekirjeldus.

Kutse on tööülesannete täitmiseks vajalike teadmiste, oskuste, vilumuste, väärtushinnangute ja hoiakute kogum, mis omandatakse õppides ja vastaval kutsealal töötades.
(Kutseseadus)

1. **Noorsootöö kutsekirjeldus** määratleb noorsootöö kutseala olemuse kirjeldades kutseala võtmetegevusi ning noorsootöö eesmärkide saavutamiseks vajalikke teadmisi ja oskusi. Kutsekirjeldus määratleb, mida on vaja teada ja mida peab oskama töötades noorsootöö kutsealal.

2. Noorsootöö kutsekirjelduse **eesmärgiks** on:

- määratleda võtme- ja alltegevused, mida on võimalik kasutada noorsootöö valdkonna töötajate pädevuste kirjeldamisel, kutse saavutamise ja tunnustamise korraldamisel;
- tagada alus tööhõive korraldusele ja ametijuhendite koostamisele;
- tagada võimalus noorsootöö valdkonna arenguks institutsionaalsel ja individuaalsel tasandil;
- määratleda kriteeriumide alused hinnanguteks ja arengutaseme määratlemiseks noorsootöö valdkonnas;

3. **Võtmetegevused** so need tegevused, mis moodustavad aluse noorsootöö eesmärkide saavutamiseks. Võtmetegevused omakorda on täpsustatud **alltegevuste** loikes, mis võimaldab määratleda nende teostamiseks vajalikud oskused ja teadmised. Sellisest

kirjeldusest kujuneb noorsootöötaja põhiteadmiste ja -oskuste tabel.

4. Noorsootöö kutseala võtmetegevusteks on:

- Noorega usaldusliku suhtlustasandi loomine ning hoidmine.
- Noore isiksusliku, sotsiaalse ja loova arengu- ning õpikeskkonna kujundamine, õpihuvi soodustamine, õpikogemuse võimaldamine.
- Noore omaalgatuse ja vastutuse arendamine ja rakendamise keskkonna tagamine.
- Noorsootöö planeerimine, juhtimine, hindamine ja arendamine.
- Noortepoliitika planeerimine, juhtimine, hindamine ja arendamine.

5. Võtmetegevused jagunevad *alltegevusteks* järgmiselt:

NR	VÕTMEGEVUS	ALLETEGVUSED
1.	Noorega usaldusliku suhtlustasandi loomine ning hoidmine.	Võimaldada noorel oma arvamuste ja seisukohtade väljendamine.
		Aidata noorel mõista ümbritsevat ühiskonda ning määratleda enda ja ühiskonna probleeme, seostada end ja oma rolli ümbritseva keskkonnaga.
		Võimaldada noorel teadvustada kogetut ning mõtestada see.
		Tagada noorele tema valikuteks ja otsusteks vajaliku informatsiooni kättesaadavus ning aidata noort selle kasutamisel.
		Toetada noort otsuste tegemisel ning innustada käituma vastavalt oma otsusele.
		Määratleda noore hetkeolukord ning hinnata võimalusi ja vajadusi tema arenguks.
2.	Noore isiksusliku, sotsiaalse ja loova arengu- ning õpikeskkonna kujundamine, õpihuvi soodustamine, õpikogemuse võimaldamine.	Luua noorele sobiv ja aktsepteeritav keskkond õppimiseks noorsootöös.
		Võimaldada noorel kujundada enesevääriskust ja eneseteadlikkust tema veendumuste, põhimõtete ja maailmavaatega.
		Innustada noort järele mõtlema ja hindama oma põhimõtteid ja veendumusi. Toetada noort tema oma põhimõtete ja veendumuste kriitilisel hindamisel, nende muutumisel ja muutmisel.
		Kujundada noores sallivust ja lugupidamist teiste isiksuste ja nende eripära vastu, arendada oskust koostöös teiste noortega.
		Luua võimalused tagasisideks ja analüüsiks, millest noor saab mõtestada kogetu, teha järeldusi st õppida.
		Aidata noorel kasutada õpitut ka teistes tema elu aspektides.

3.	Noore omaalgatuse ja vastutuse arendamine ja rakendamise keskkonna tagamine.	Aidata noorel näha, hinnata nende tulemusi ja kasutada mitmesuguseid võimalusi eneseteostuseks ja omaalgatuseks.
		Toetada noore arutlust tema õiguste ja kohustuste üle, tema vastutuse mahu ja sisu üle.
		Toetada noort tema eneseteostuses ning omaalgatuses.
		Võimaldada noorel kogeda vastutust, tegevuste korraldamist ja nende hindamist ning õppida kogetust.
4.	Noorsootöö planeerimine, juhtimine, hindamine ja arendamine.	Koguda, analüüsida ja tõlgendada informatsiooni noorte, huvide, vajaduste ja hoiakute kohta noorsootöö korraldamiseks.
		Arendada välja ning rakendada uusi noorsootöö võimalusi.
		Hinnata, kavandada ja juhtida noorsootööks vajalikke vahendeid, töötada nende vahendite olemasolu nimel.
		Lua ning hoida partnerlust teiste institutsioonide ning subjektidega noorsootöö korraldamisel.
		Administreerida noorsootöö projekte.
5.	Noortepoliitika planeerimine, juhtimine, hindamine ja arendamine.	Koguda, analüüsida ja tõlgendada informatsiooni, mis on vajalik noorsootöö strateegiliseks arendamiseks ning selle teostuse kvaliteedi tõstmiseks.
		Lua ning juhtida protsesse ning struktuure noorsootöö mitmekesiseks teostamiseks ning järelevalveks.
		Lua ning juhtida erinevaid koostöövorme noorsootöö kvaliteedi tõstmiseks.

6. Noorsootöö kutseala teadmised ja oskused jagunevad oma põhiolemuselt kolme valdkonnagruppi:
- A Kasvatus- pedagoogilised: noore isiksuse arendamise kasvatuslik pedagoogilised teadmised.*
 - B Loovkunstilised: noore loovuse arendamiseks vajalikud teadmised.*
 - C Organisatsioonilised: töö ja vahendite korraldamiseks vajalikud teadmised.*
7. Teadmised ja oskused on kirjeldatud kolmel tasemel:
- 1. Algtase: mõistete, faktide ja põhimõtete teadmine; põhiliste töövõtete valdamine.*
 - 2. Kesktase: mõistete ja faktide tõlgendamine ja võrdlemine, seoste loomine; mitmekesiste töövõtete valdamine.*
 - 3. Kõrgtase: seostatud faktide alusel analüüsimine, prognoosimine, järeldamine, üldistamine, hindamine, mitmekesiste keerukate töövõtete valdamine.*
- Teadmiste ja oskuste rakendamise kogemus ja selle maht - vilumus, ei ole välja toodud eraldi, vaid sisaldub juba tasemete kirjelduses. Kutseala vajalikud isikuomadused on määratletud antud eelnõus läbi kutseala eetika põhiteeside.*
8. Kuna noorsootöö kutseala maastik on mitmekesine sh on mitmekesised ka kutsealal tegutsevate isikute hõivatavate ametikohtade nimetused ja tööülesanded, kujunevad erinevatel ametikohtadel tegutsevate noorsootöö kutseala spetsialistide konkreetsete teadmiste ja oskuste kirjeldused kolme valdkonnagrupi ja nende tasemete kirjeldusest. Seega on võimalik koostada iga konkreetse ameti nn *kutsevalem* lähtudes ametikoha ülesannetest.
9. Noorsootöö kutseala ametikohti on loetletud alljärgnevas noorsootöö kutseala ametiloendis. Käesolev ametiloend ei ole ammendav st ta ei hõlma kõiki noorsootöö kutsealal võimalikke ametikohti. Loendi koostamisel ei ole püütud kirjeldada võimalikke

ametnimetusi noorsootöö korralduse erinevatel tasanditel või institutsioonides, vaid lähtunud eesmärgist võimaldada kõikidel juba tegutsevatel spetsialistidel leida oma positsioonile enim vastav ametikoht.

NOORSOOTÖÖ KUTSEALA AMETILOEND

noorteprojekti töötaja

noorte infotöötaja

noorsootöö asutuse noorsootöötaja

noorteühingu noorsootöötaja

noorsootöö asutuse juht

noorteühingu juht

ringijuht

huvialajuht

huvialakooli pedagoog

huvialakooli juht

noortelaagri kasvataja

noortelaagri juht

kohaliku omavalitsuse noorsoonõunik

maavalitsuse noorsoonõunik

riigi tasandi noorsootöötaja (riiklikus või mitteriiklikus institutsioonis)

NOORSOOTÖÖTAJA PÕHITEADMISTE JA -OSKUSTE TABEL

		<i>A</i>		<i>B</i>		<i>C</i>	
		<i>Kasvatus-pedagoogilised põhiteadmised ja -oskused</i>		<i>Loov-kunstilised põhiteadmised ja -oskused</i>		<i>Organisatsioonilised põhiteadmised ja -oskused</i>	
		<i>Oskab</i>	<i>Teab</i>	<i>Oskab</i>	<i>Teab</i>	<i>Oskab</i>	<i>Teab</i>
1.	Algtase: <i>Mõistete, faktide ja põhimõtete teadmine; põhiliste töövõtete valdamine.</i>	<i>Määratleda sobiv keskkond (koht, vorm, väljendusviis) suhtlustasandi loomiseks. Luua dialoogi väljendades huvi, austust vaadete ning vajaduste vastu. Ära kuulata ja äratada usaldust.</i>	<i>Kuulamis- ja suhtlustehnikaid. Analüüsi ja hindamise tehnikaid. Noorsootöö ja selle korralduse põhimõtteid.</i>	<i>Kasutada suhtlustasandi loomiseks mitmesuguseid loovaid meetodeid. Luua ja leida vorme loovaks eneseväljenduseks. Hinnata noore huvi ja soovitada loovaid eneseteostusvorme. Luua dialoog noore väärtushinnangute ja hoiakute teadvustamiseks, noore enesemääratluseks.</i>	<i>Erinevaid loov-tegevuslikke meetodeid suhtlustasandi loomiseks ja noore motiveerimiseks ning vorme loomeliseks eneseväljenduseks. Omab informatsiooni loomeliste eneseteostusvormide osas. Oma väärtushinnanguid ja hoiakuid.</i>	<i>Määratleda vajadusi ja huve. Koguda, süstematiseerida ja edastada informatsiooni. Leida ja soovitada abi. Kavandada ja tulemuslikult teostada tegevusi.</i>	<i>Noorsootöö teostamiseks sobivaid kohti. Noorte eluolu ja probleemiatikat. Noori puudutava seadusandluse mõjuala. Võimalusi lahenduste leidmiseks: ühingu, ametid, muud struktuurid, nõustamisvõimalused. Info kogumise ja edastamise tehnikaid. Tegevuskava koostamise ning aja- ja vahendite planeerimise tehnikaid.</i>
2.	Keskmine: <i>Mõistete ja faktide tõlgendamine ja võrdlemine, seoste loomine; mitmekesisete töövõtete valdamine.</i>	<i>Määratleda arenguvõimalusi ja lahendusteid probleemidele. Määratleda sobivaid õpimeetodeid. Kaasata teisi tegevustesse. Lahendada konfliktisituatsioone. Õppida oma töökogemustest. Nõustada probleemide lahendamisel. Toetada ning soodustada omaalgatust. Jagada vastutust ja delegeerida ülesandeid. Luua ja arendada koostööd.</i>	<i>Sotsiaalpedagoogika aluseid. Suhtlemispsühholoogia aluseid. Õpimeetodeid. Konfliktilahenduse tehnikaid. Nõustamise tehnikaid. Grupitöö tehnikaid. Läbirääkimistehnikaid. Intervjuerimisstrateegiaid.</i>	<i>Professionaalsed oskused ühe või mitme loovkunsti vallas (pillimäng, sport jt). Juhtida loov-tegevusi. Luua kultuuridevahelise õppimise kogemusi ning keskkonda.</i>	<i>Kultuuridevahelise õppimise teooriat.</i>	<i>Kavandada, hinnata ning teostada projekte. Kavandada, hinnata ning juhtida pikaajalisi programme ning strateegiaid. Analüüsida ja hinnata võimalusi ning vajadusi noorsootöö erinevate valdkondade korraldamiseks. Juhtida grupiprotsesse.</i>	<i>Organisatsiooni juhtimise teooriaid. Projektitöö meetodi tehnikat. Strateegilise planeerimise tehnikaid. Noortepoliitika arengusuundi Eestis. Avaliku halduse korraldust Eestis.</i>
3.	Kõrgtase: <i>Seostatud faktide alusel analüüsimine, prognoosimine, järeldamine, üldistamine, hindamine, mitmekesisete keerukate töövõtete valdamine.</i>	<i>Korraldada oma teadmiste ja oskuste edastamist ning soodustada nende omandamist. Hinnata ning vaadelda noorsootöö teostamise kvaliteeti. Luua suuniseid ja juhiseid noorsootöö teostamise kvaliteedi tõstmiseks.</i>	<i>Koolitusmeetodeid.</i>	<i>Kavandada, hinnata ning juhtida kõrgetasemelisi loov-tegevusi. Luua ning arendada kultuuridevahelise õppimise võimalusi.</i>	<i>Spetsiifilised kõrgetasemelised erialateadmised.</i>	<i>Luua tingimusi ning leida vahendeid noorsootöö korraldamiseks. Luua uusi väljundeid noorsootöös. Moodustada ning juhtida koostöövorme noorsootöö arendamiseks.</i>	<i>Juhtimisteooriaid. Noortepoliitika rahvusvahelisi arengusuundi.</i>